

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ορισμός

Τα δημοτικά τραγούδια είναι έμμετρα κείμενα που έχουν τις ρίζες τους στα αρχαία λαϊκά τραγούδια. Είναι τα πρώτα μνημεία της νεοελληνικής λογοτεχνίας και εκφράζουν τους πόθους και τα ιδανικά του λαού.

Δημιουργός του δημοτικού τραγουδιού είναι ο λαός (ο δήμος).

Η αρχική του σύλληψη, βέβαια, γίνεται από ένα άτομο που έχει το χάρισμα της στιχουργίας. Στη συνέχεια, όμως, το αυτοσχέδιο αυτό τραγούδι, αν αρέσει στον λαό, το υιοθετεί και γίνεται κτήμα όλων, αφού ο αρχικός δημιουργός ξεχνιέται.

Καθώς το δημοτικό τραγούδι διαδίδεται από στόμα σε στόμα σε διάφορες περιοχές, παθαίνει ορισμένες μεταβολές. Έτσι δημιουργούνται οι **παραλλαγές**, οι διαφορετικές μορφές που παίρνει το ίδιο τραγούδι στους διάφορους τόπους. (π.χ. Ο θάνατος του Διγενή: δημοτικό σε κρητική, κυπριακή, ποντιακή παραλλαγή)

Τα δημοτικά τραγούδια δεν απαγγέλλονταν σαν ποιήματα, αλλά τραγουδιούνταν και συχνά χορεύονταν.

Χαρακτηριστικά δημοτικών τραγουδιών

1. **Ο ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος στίχος:** μια άτονη και μια τονισμένη συλλαβή (˘ˊ)
2. **Η αρχή της ισομετρίας:** κάθε στίχος έχει ολοκληρωμένο νόημα, δεν υπάρχουν διασκελισμοί (δηλαδή δεν υπάρχουν περιπτώσεις όπου το νόημα ολοκληρώνεται στον επόμενο στίχο).
3. **Επανάληψη ή ολοκλήρωση του νοήματος του πρώτου ημιστίχιου στο δεύτερο:**
π.χ. «Το Μάη επαντρεύτηκε, το Μάη γυναίκα πήρε».
4. **Δεν υπάρχει ομοιοκαταληξία.**
5. **Ο λιτός και πυκνός λόγος:** αποφεύγονται τα πολλά επίθετα και κυριαρχούν τα ρήματα και τα ουσιαστικά που χαρίζουν κίνηση και ζωντάνια στον λόγο. Ζωντάνια δίνει και ο **διάλογος**, που είναι απαραίτητο στοιχείο του δημοτικού τραγουδιού.
6. **Οι τολμηρές προσωποποιήσεις:** τα βουνά, τα δέντρα, τα άλογα, τα πουλιά, κάθε άψυχο και έμψυχο μιλούν όπως οι άνθρωποι, συμπάσχουν και παίρνουν μέρος στη δράση.
7. **Η συμμετοχή της φύσης στη δράση.**
8. **Η χρήση στερεότυπων εκφράσεων και ο νόμος των τριών:** π.χ. «Τρία πουλάκια κάθονται...»
9. **Η χρήση των άσκοπων ερωτημάτων** που ουσιαστικά δεν χρειάζονται απάντηση:
π.χ. «Γιατί είναι μαύρα τα βουνά και στέκουν βουρκωμένα;
Μην άνεμος τα πολεμά, μήνα βροχή τα δέρνει;
Κι' ουδ' άνεμος τα πολεμά, κι' ουδέ βροχή τα δέρνει,
μόνε διαβαίνει ο Χάροντας με τους αποθαμένους».
10. **Η χρήση του θέματος του αδυνάτου:**
π.χ. «Αν τρέμουν τ' άγρια βουνά, να τρέμει το γεφύρι
Κι αν πέφτουν τα άγρια πουλιά, να πέφτουν οι διαβάτες».
11. **Οι συχνές επαναλήψεις**
12. **Η υπερβολή:** π. χ. «Σπίτι δεν τον εσκέπαζε, σπήλιο δεν τον εχώρει».